

MÉRLEG

HÁTORSZÁGBAN: KECSKEMÉT AZ I. VILÁGHÁBORÚ IDEJÉN

SZERK. GYENESEI JÓZSEF. [KECSKEMÉT]
MAGYAR NEMZET LEVÉLTÁR BÁCS-
KISKUN MEGYEI LEVÉLTÁRA, 2015. 550 p.

Az első világháború kitörésének és eseménysorának centenáriuma adta a keretet a Magyar Nemzeti Levéltár Bács-Kiskun Megyei Levéltár munkatársainak, hogy korabeli levéltári források felhasználásával mutassák be Kecskemét város háttországi eseményeit. A levéltári alap kutatások eredményeként megszületett tanulmánykötet összeállításának ötlete 2013 őszén született meg, majd egy évvel később – 2014. október 20-án – már egy tudományos tanácskozáson mutatta be a hét szerző választott témáját.

Az első világháború tárgyalása kapcsán ma már elmaradhatatlan minősítésként használjuk az „őskatasztrófa” (*George F. Kennan*) kifejezést. A gyarmatbirodalmak bekapcsolódásával világméretűvé duzzadt háború elviselhetetlenül elhúzódott, és nemcsak szenvedést, óriási embervesztéseket, hanem mélyreható politikai, gazdasági, kulturális változásokat is okozott. A „nagy háború”, „az első totális háború”, a „polgári korszaknak véget vető háború” történelmi államok megszűnéséhez (is) vezetett, és a szembenállást sem sikerült megnyugtatóan rendezni a békeszerződéseknek.

A sorsfordító háború évfordulójára (illetve azelőtt néhány évvel) számos új könyv jelent meg. A magyarul elérhető egyetemes termésből kiemelkedik *Christopher Clark* „Alvajárók” című munkája,¹ amely a háborús felelősséget vizsgálja, illetve *Lucian Boia* műve,² a szerző a világháború néhány kulcskérdésének újraértelmezésére vállalkozott.

2014 előtt jelent ugyan meg a *Nemzet és emlékezet* sorozat első-világháborús kötete, ám „korszerűsége” és mintaadó volta miatt mindenképp meg kell említeni.³ Fontos összegző munkák továbbá a *Romsics Ignác*⁴ és *Németh István*⁵ által szerkesztett – neves szerzők színvonalas írásait tartalmazó – könyvek, illetve az egészen friss, *Hajdu Tibor*

¹ CLARK, CHRISTOPHER: *Alvajárók. Hogyan menetelt Európa 1914-ben a háború felé.* Park Könyvkiadó, Bp., 2015.

² BOIA, LUCIAN: *Vesztesek és győztesek. Az első világháború újraértelmezése.* Cser Kiadó, Bp., 2015.

³ *Az első világháború.* Szerk. SZABÓ DÁNIEL, Osiris Kiadó. Bp., 2009.

⁴ Magyarország az első világháborúban. Szerk. ROMSICS IGNÁC. Kossuth Kiadó–Hadtörténelmi Intézet és Múzeum, Bp., 2010.

⁵ *Az I. világháború 1914–1918. Tanulmányok és dokumentumok.* Szerk. NÉMETH ISTVÁN. L'Harmattan Kiadó, Bp., 2014.

és Pollmann Ferenc nevével fémjelzett monográfia, „a régi Magyarország” utolsó háborújáról.⁶ Meg kell említeni a Tomka Béla által szerkesztett tanulmánykötetet, melynek neves szerzői széles áttekintést nyújtanak a kérdéskörben.⁷ Bihari Péter két hiánypótló munkájával is szerepel felsorolásunkban: a „Lövészárkok a hátszországban” című könyvében nemcsak a középosztály, a zsidókérdés és az antiszemitizmus helyzetét, kapcsolatát elemzi, hanem társadalom- és mentalitástörténeti vizsgálatot is végez.⁸ Az „1914 – A nagy háború száz éve – személyes történetek” című sikerkönyve⁹ pedig személyes történeteken keresztül mutatja be a világégést.

Az biztos, hogy a mai szakirodalomban új perspektívák, új módszerek figyelhetők meg: a hadtörténeti, politikatörténeti tanulmányok, monográfiák mellett – mondhatjuk, hogy lassan évtizedek óta – egyre erőteljesebb a társadalomtörténet-írás, a hátszország iránti érdeklődés, az egyéni sorsok bemutatása, az „alulnézet”, illetve az emlékezet kultúrájának vizsgálata.

Ez utóbbit vállalta fel a Magyar Nemzeti Levéltár Bács-Kiskun Megyei Levéltára szerzőgárdája is: úttörő munkájukban – kimeríthetetlennek tűnő levéltári források segítségével – elemzik az akkor 70 ezer lakosú Kecskemét háborús mindennapjait. A hét szerző által jegyzett kötetben szó esik a katonai sorozásokról és felmentésekről, a közigazgatás működéséről, a helyi sajtóról, a hadikölcsön-jegyzések sajátosságairól, a hadifoglyokról és internáltakról, a közegészségügy és különösképpen a sebesültek, rokkantak helyzetéről, Kecskemét román megszállásáról és annak következményeiről.

Tóth Szilárd bevezető tanulmánya a *Sorozások és felmentések Kecskeméten, az első világháborúban* címet viseli. A szerző bevezetőjében elemzi az Osztrák–Magyar Monarchia fegyveres erejének felépítését, a haderő kiegészítését, a népfelkelés rendszerének mi-
benlétét, részletesen bemutatja a vonatkozó törvénycikkeket, majd kronologikus rendben (és éveken belüli bontásban is) ismerteti a sorozásokkal és felmentésekkel kapcsolatos rendeleteket, összeírásokat, városi határozatokat és azok következményeit.

A háború során a kecskeméti férfiak kb. kétharmadát „igénybe vette” a hadsereg, ami természetesen az első pillanattól kezdve érzékenyen érintett minden foglalkozási ágat. Tóth Szilárd kiemeli, hogy a munkaerőhiány „súlyos orvoshiány” okozott (20.), a rendkívüli helyzet következtében a „tűzoltóságot 20 főnyi népfelkelői őrséggel kellett megerősíteni” (24.), a „színháztársulat teljesen megakadt” (32.), „a számadó gulyás behívása azonnal a veszélyrel járt [...], hogy Kecskemétnek a közlegelőjét fel kell adnia” (32.), már „napi járóföldnyire” sem találni kovácsot (36.) és behívták Voelker Roland helyettes nélküli órást is (46.). De mennie kellett Kohn Elek Illésnek, a rendkívüli jogosítvánnyal rendelkező nyersbőrkereskedőnek (47.), Borda Gábornak, Monostorpuszta „egyedüli szerződéssel rendelkező előimádkozó kántorának” (59.), és nem maradt a városban egyetlen tenorista sem (56.).

⁶ HAJDU TIBOR–POLLMANN FERENC: *A régi Magyarország utolsó háborúja 1914–1918*. Osiris Kiadó. Bp., 2014.

⁷ *Az első világháború következményei Magyarországon*. Szerk. TOMKA BÉLA. Országgyűlés Hivatala. Bp., 2015.

⁸ BIHARI PÉTER: *Lövészárkok a hátszországban. Középosztály, zsidókérdés, antiszemitizmus az első világháború Magyarországon*. Napvilág Kiadó. Bp., 2008.

⁹ BIHARI PÉTER: *1914 – A nagy háború száz éve – Személyes történetek*. Kalligram Kiadó. Bp., 2014.

Bár a recenzens nem tudja bizonyosan megállapítani, hogy a rendőrség (21.) vagy a hivatalnoki kar (82.) 120 fős állományára vonatkozik-e, mindenesetre sokat mondó adat az ideiglenesen felmentettek 57 fős létszáma. Csak 1916-ban mintegy 700 felmentési vagy szabadságolási ügyet kezdeményeztek gazdálkodók – változó sikerrel. A nagy határú város jelentős lélekszámú pusztai területein kulcsszereplőivé váltak a tanítók, akiknek tevékenysége szinte nélkülözhetetlen volt, hiszen számos közigazgatási feladatba (hadikölcsönök propagálása, rekvirálások, összeírások, mezőgazdasági munkák biztosítása) bevonták őket.

A kérelmek egyik tipikus példáját is közli a szerző: Faragó Sándor városi gyalogrendőr felmentését – a kérelmet olvasva – mi is azonnal aláírtuk volna. Faragó ugyanis egyike volt a „legbuzgóbb”, „legszolgálatkészebb” rendőröknek, aki „bűnesetek kinyomozásánál”, „szökött katonák előállításánál”, „hosszabb megfigyelést igénylő nyomozások eredményes befejezésével” tűnt ki, emellett széleskörű kapcsolatarendszere, „leleményessége” pótolhatatlanná tette személyét. Ráadásul milyen időpontban hívták be? Amikor a város területén „a bűncselekmények száma soha nem látott mértékben emelkedett”, amikor „a közbiztonsági állapotok állandóan rosszabbodtak”, amikor „a szökésben lévő katonák száma folyton nőtt”, és hatalmas volt az állomány leterheltsége. (54–55.)

Megtudhatjuk, hogy az idő előrehaladtával egyre több lett a feljelentés és egyre többen próbálkoztak kitérni a háború elől. Az egyedi eseteket olvasva merül fel az emberben a kérdés: mi lett vajon a sorsa Szigethy Lehel Józsefnek, akit négyszer mentettek fel gazdálkodói mivoltára hivatkozva, miközben ügyvédként praktizált (48.)? Mi történt Szántó Miksával, aki foglalkozását tekintve ügynök és kereskedő volt, és csak azért vett bérbe egy cséplőgépet, hogy jogcímet teremtsen felmentéséhez (49.)? És Székeli Pál? Aki egy panasz szerint nemcsak fuvarozással foglalkozott: „a második foglalkozása pedig, hogy a hadbavonultak feleségeit házasságszédelgés útján megbecstelenítse [...] az én feleségemet is több mint négy hónapig ostromolta az a gazember, házasságot ígért neki, [...] ruhának valóval meg pénzrel elcsavarta a fejét, elcsábította, rossz útra vezette, megbecstelenítette [...], ha nem tetszik bevonultatni, akkor a hadbíróság elé adom panaszom”. (49–50.)

Péterné Fehér Mária közel 190 oldalas tanulmányában a Sándor István polgármester által irányított tisztviselői kar munkáját és helytállását mutatja be. A hét fejezetre tagoló írás bemutatja a rendkívüli viszonyok közepette dolgozó városvezetés intézkedéseit. Így szól a közigazgatás biztosításáról, a közéletmezésről, a közellátásról, a családtagok (majd a hadiözvegyek, a hadiárvák) segélyezéséről és egyre nehezedő helyzetéről, a hadbavonultak támogatásáról, a hadi munkaalkalmakról, a városban tartózkodó cs. és kir. 94. gyalogezred pótzászlóalja és a lakosság közti meglehetősen feszült kapcsolatról, és bemutatja egy, a háború elején elpusztított felvidéki falu újjáépítésére tett erőfeszítéseket. Talán a terjedelem számára is írható, hogy sok az átfedés a többi munkával – itt a felmentések, kórházak, hadifoglyok kérdéskörét emeljük ki. A kronologikus sorrend segít megérteni az olvasónak a fokozódó nehézségeket és a romló körülményeket, ám az éven belüli (illetve azonos) esetek tárgyalásakor segíthetett volna az összehasonlás. Így Sándor István polgármesterről megtudhatjuk, hogy „nagy fegyelmet, pontosságot követelt meg” (93. és Nagy Sándor esete), hogy „szigorúan büntette a tisztviselők hanyagságát” (94. és Weszely János esete), „nem tűrte a lazaságot” (97. és Kókai László esete).

A szerző bemutatja a hadüzenetet követően kihirdetett 11 pontos polgármesteri kiáltványt, amely előrevetítette a várható gazdasági változásokat. Részletesen ismerteti a témához kapcsolódó belügyi és honvédelmi rendeleteket, leiratokat. Plasztikus képet fest a város tisztviselőinek (lassan, de biztosan) tarthatatlanná vált helyzetéről („*nehéz a hatóságnak a közérdekeű intézkedéseket kielégítően végrehajtani úgy, hogy azt a lakosság közérdekeiből szükségesnek ismerje el* – 101., a fémgyűjtés és rekvirálás lefolyásáról, a harangok elviteléről. Megtudjuk, hogy a város már 1914-ben kénytelen volt hozzányúlni a város egyéb célokra takarékpénztárba tett tőkéjéhez, és drasztikusan emelnie kellett a pótagó összegét. Az élelmiszerárak, a nyersanyagok árának növekedése súlyos helyzetet eredményezett – ennek relatív voltát mutatja azonban annak a bizottságnak a jelentése, amely a Dunántúlon próbált felesleges sertéseket felhajtani, és útjuk végén a következőket jelentették: „*Jó lélekkel jelentjük ki [...], hogy mi itt Kecskeméten azokhoz a vidékekhez képest, hol megfordultunk, Kánaán földjén vagyunk. [...] Mindenütt jobban aggódnak a jelen miatt, mint mi.*” (132.)

A szerző szól a városban tartott sikeres és sikertelen gyűjtési akciókról, az adakozóképesség és a tartalékok kimerüléséről. Ismerteti (1930-as adatok alapján) Kecskemét világháborús veszteségeit: összesen 3380 főről beszélhetünk, ebből 2521 volt a hősi halottak száma.

Nagyon érdekes és az összefogás példája Felsőkomárnok település újjáépítésének története. (225–232.) Az akkor Sáros vármegyében található, Dukla-hágó mellett fekvő aprócska települést a földdel tették egyenlővé 1914–1915 telén az orosz csapatok. A kecskeméti nagylelkű áldozatkészsége révén sikerült a falu újjáépítése. És bár a tanulmány szerzője azzal a kérdéssel zárta ismertetését, „*Hogy mi lett a falvak sorsa, felépültek-e a házak, nem tudni*” (232.), 2015 nyaratól háromnyelvű emléktábla hívja fel a figyelmet a kecskeméti szerepvállalásra.

Rigó Róbert a kecskeméti sajtó világháborús helyzetét elemzi. A XX. század elején a lakosság tájékoztatásának legfontosabb eszköze a nyomtatott sajtó, elsősorban a napilapok voltak. A sajtót szabályozó új törvény (1914: XIV.tc.) azonban alig negyedévet élt, mivel a háború kitörése után életbe lépett a hadicenzúra, és jelentősen szigorították a lapok megjelenését és tartalmi ellenőrzését is. A szerző bemutatja azokat a tartalmi korlátokat, amelyekre a szerkesztőknek figyelniük kellett: így nem írhattak a katonai csapatok mozgásáról, fontosabb személyek utazásairól, az élelmiszerellátás problémáiról, botrányokról, visszaélésekről, nem jelenhettek meg hadi eseményeket tárgyaló cikkek, kedvezőtlen külpolitikai írások sem. Részletesen bemutatja és összehasonlítja a kecskeméti lapokat. Ebből megtudjuk, hogy melyik lap „liberális felfogású”, melyik „keresztény és nemzeti”, melyiket támogatta a Nemzeti Munkapárt, melyik laphoz kötődött a helyi zsidóság.

Részleteket tudhatunk meg a helyi lapok, az egyes lapok és a város tisztviselői között előforduló vitás ügyekről, amelyekbe gyakran a polgármester is beavatkozott.

Gyenesei József arra vállalkozott, hogy bemutatja a háborúra fordítható állami források növelésében leghatékonyabb eszköznek bizonyuló hadikölcsönjegyzések kecskeméti sajátosságait, a városnak és polgárainak pénzügyi áldozatvállalását. Áttekintést kapunk az 1914 és 1918 között összesen nyolc alkalommal kibocsátott hadikölcsönökről, jegyzésük körülményeiről, mértékéről. A háború kiadásainak

fedezésére már 1914-ben évi 6%-os kamatozású adómentes állami járadékkölcsön kibocsátásáról született döntés. A kezdeti lelkesedésből, hazafias elkötelezettségből megszülető eredményt (csak a város 500 ezer koronát jegyzett) Sándor István polgármester „fényes eredménynek” tartotta. (306.) Bár Kecskemét városa a nyolc jegyzésből hat alkalommal is 500 ezer koronát vállalt, a nehezedő helyzetet jelezte, hogy az ötödik hadikölcsönhöz a város árvaszéki tartalékalapja biztosította a készpénzt. A szerző érzékletesen mutatja be a kölcsön jegyzését „elősegítő” propaganda-gépezet működését, amelynek azt is el kellett fednie, hogy a háború éveit alatt egyre növekvő infláció elérte a befektetéseket.

A háborús vereség, az eddigi államkeretek megszűnése csak súlyosbította a kérdést: ki garantálja a teljes kárpótlást? A tanulmány lezárásaként a társadalmi szerepvállalás minőségéről kapunk iránymutatást: „*a kecskeméti nagy vagyonok tulajdonosai megközelítőleg sem tanúsították azt az áldozatkészséget, amit a nemzet és társadalom tőlük joggal elvárhatott volna*”.

Sóber Péter az I. világháború éveiben Kecskemétre került internáltak és hadifoglyok helyzetét mutatja be. A szerző ismerteti a hadifoglyok státusát rendező jogi hátteret, a Genfben aláírt nemzetközi egyezményeket és az ezekre alapuló két magyar törvény-cikket; az 1911. évi XX. törvénycikket, amely a hadra kelt seregek sebesültjei és betegei sorsának javítása végett kötött egyezmény becikkelyezéséről szól, a másik az 1913. évi LXIII. törvénycikk, amely az első két nemzetközi békeértekezleten megállapított több egyezményről és nyilatkozatról szól.

Megismerjük a városi vezetők hozzáállásának változását és azok okait: míg 1915 nyaráig számtalan alkalommal kérte Sándor István polgármester az internálások leállítását, a fenti időponttól kezdve – a hadba vonult munkaerejének kiesése miatt – inkább szorgalmazták az internáltak, hadifoglyok szállítását és munkába állítását. A város agrárjellegéből adódóan ez a munka elsősorban a mezőgazdaságra vonatkozott. Így a nők és a szabadságolt katonák mellett egyre nagyobb teret nyertek. 1915 nyár végére már közel 2000 fogoly élt és dolgozott Kecskeméten. A kutatás szerint a városban állomásozó hadifoglyok száma valószínűleg sohasem lépte túl a háromezret. Az óriási munkaerőhiány és a fokozatosan emelkedő napszám következtében előállt súlyos helyzet elemzésén túl képet kapunk a hadifoglyok ellátásának nehézségeiről (ruháztatás, ellátás), a foglyokkal kapcsolatban felmerülő problémás helyzetekről és kezelésükről. A szerző bemutatja a foglyok etnikai megoszlását is: legnagyobb számban orosz, kisebb részben ukrán, szerb, román és olasz foglyok éltek a városban, akik közül sokan – a várva-várt béke után is – új hazájukban maradtak.

Hajagos Csaba az első világháborúban megsérült, rokkanttá vált katonák gyámolításáról, Kecskemét város abban játszott szerepéről írt. A szerző részletesen beszámol a város új közegészségügyi feladatairól, a hadi jótékonyág helyi kereteiről (Kecskeméti Hadsegélyező Bizottság, Augusztia Gyorssegély Alap kecskeméti képviselője, Vörös Kereszt Egylet kecskeméti fiókja), a polgári és katonai kórházhelyzetről. A sebesültek ellátásának megoldására végrehajtott intézmény átszervezések, a középületek, tanintézetek igénybevétele révén közel 2000 katona számára tudott a város ellátást biztosítani. (355.) Megismerjük az orvosok és az ápolószemélyzet nehezedő körülményeit, túlterheltségét, ők voltak azok, akik mindezek ellenére „*bámulatos hősiékké lettek*”. (362.)

Foglalkozik a sebesültek szabadságolásával, hazaszállításával, élelmezésével.

Lindtner Lajos rokkanttá vált katona példáján keresztül mutatja be Sándor István polgármester gondoskodó tevékenységét: a szóban forgó katona ugyanis sérülése következtében részlegesen megbénult, aminek következtében nem tudta folytatni régi foglalkozását. A munkaképességében csökkent Lindtner ideiglenesen hivatalszolgáinak alkalmazták, illetve kérvényezte a rokkantsági segély folyósítását is. (382–384.) Írása végén összeállítást olvashatunk azokról a kecskemétiokről, akik a nehéz közel-látási és közegészségügyi helyzetben kiemelkedő szerepet vállaltak a sebesültek, rokkantak ellátása érdekében.

Szabó Bence az 1919-es román megszállás kecskeméti előzményeit, eseményeit és következményeit veszi górcső alá igen hosszú és alapos írásában. A világháborús vereség és a trianoni béke aláírása között eltelt alig 20 hónap alatt lezajlott rendszerváltások (az őszirózsás forradalom, a Tanácsköztársaság, majd az új ellenforradalmi rendszer) nem engedték megnyugodni és magához térni a háború sújtotta gazdaságot, a megviselt hátországot. A szerző ugyan nem szól az őszirózsás forradalom helyi eseményeiről, ám bemutatja a proletárdiktatúra okozta sebeket: „kétségbejítő közállapotok”, „kiszámíthatatlan letartóztatásoktól való rettegés”, „élelmiszer rekvirálások”, „statáriális-terrorisztikus módszerek”, „ellenforradalmi akciók”, „garázdálkodások, rablások és gyilkosságok”. (405.) Ilyen körülmények között érkeztek meg a megszálló román csapatok. Áttekintést kapunk a román hatalomátvételtől, a vármegye és a városi törvényhatóság önrendelkezésének megsemmisítéséről, a román katonai vezetés motivációjáról. (408–409.) Foglalkozik a pénzforgalom szabadságának korlátozásával, a közbiztonsági problémákkal, a magas beszolgáltatási kötelezettségekkel, az élelmiszerellátás bajjaival. A tanulmány legterjedelmesebb része a *Törvénytelenések, jogsértések, bűncselekmények* című fejezet, amelyből kiderül, hogy a megszállással azonnal kezdetét vették a rekvirálások, a fosztogatások, a törvénytelen cselekmények. Kirívó eset volt a tényleges és tartalékos tisztek letartóztatása és internálása (463–465.), tömeges méreteket öltöttek a nők elleni erőszakos cselekmények (pl. 468–469.), mindennaposá váltak a beszolgáltatások, elkobzások, rablások. Megrendítő helyzetképet ad Kecskemét és vidékének közállapotairól, egészségügyi-szociális viszonyairól. A román megszálló csapatok 1919. november 19-én hagyták el a várost, ám a megpróbáltatások nem értek véget, hiszen a kivonulás után a Héjjas Iván vezette szabadcsapatok vették át a hatalmat, és hajtottak végre kegyetlen vérengzéseket. (515–516.)

Mindenképpen meg kell jegyeznünk néhány apróságot is: az ezrednevek több mint változatos írásmódját, a népfelkelő/népfölkelő olykor bekezdésekben is eltérő szerepeltetését, a titulusok használatának alkalmazását, a kinevezett kormánybiztos-főispán nevének használatát (188.: balászfalvi Kiss Ferenc, 350.: Balászfalvi Kiss Ferenc, 413.: dr. Balászfalvi Kiss Ferenc, 414.: Balászfalvy).

A kötet kiadásának az volt a célja, hogy Kecskemét város első világháborús hátrószági történetét – eddig publikálatlan helytörténeti adatokra támaszkodva – minél átfogóbban és árnyaltabban tárja az olvasóközönség elé. Ez sikerült is. Éppen ezért bátran ajánlom a könyvet mindenki figyelmébe.

Bojtos Gábor

NEMZETKÖZI LEVÉLTÁRI NAP ESZÉKEN

Június 9-e a nemzetközi levéltári nap, amelynek célja, hogy ráirányítsa a figyelmet a levéltárakra, bemutassa a szélesebb közönség számára ezeket az intézményeket, és népszerűsítse az ott folyó munkát. Horvátországban 2009 óta ünneplik ezt a napot, és ebből az alkalomból az eszéki Állami Levéltár kitarja kapuit, bemutatja az épületet és az összeállított tematikus kiállítást.

Dražen Kušen, az eszéki Állami Levéltár igazgatója elmondta, hogy az intézmény 1947 óta működik, a kezdetekben a zágrábi levéltár egyik raktári részlegeként működött. Tíz évvel később önállósult és olyan tudományos intézménnyé alakult, amely a régi írásos anyagok őrzése, gyűjtése, feldolgozása mellett lehetővé teszi a kutatást az érdeklődő laikusok és a szakemberek számára is.

Jukić Zita, az eszéki levéltár főlevéltárosa arról tájékoztatott, hogy a levéltár minden évben rendez egy tematikus kiállítást: az idei a honvédő háborúval foglalkozik, így most az eszéki levéltár az ostrom alatt elszenvedett sérülésekről, az iratállomány pusztulásáról állított össze bemutatót.

Megtudtuk azt is, hogy ez tulajdonképpen egy akciónak is lehetne a kezdete, szeretnének ugyanis minél több olyan dokumentumot begyűjteni, ami a honvédő háború alatt keletkezett, így arra biztatnak mindenkit, hogy akinek vannak ilyen jellegű iratai, és hajlandó a rendelkezésükre bocsátani ezeket, keresse meg a levéltár munkatársait.

Az eszéki levéltár több évtizede jó kapcsolatot ápol magyarországi levéltárakkal, így ezen az eseményen részt vett többek között *Kult László*, a Magyar Nemzeti Levéltár Baranya Megyei Levéltárának az igazgatója, aki elmondta, évente legalább kétszer ellátogatnak egymáshoz, és számos közös projektjük van.

A horvát–magyar levéltári kapcsolatokban fontos szerepet betöltő Jukić Zita arról tájékoztatott, hogy az idei közös projekt az 1956-os dokumentumok begyűjtésére vonatkozik. Mint mondotta: „*Ezzel kapcsolatban szeretném a magyarországi kollégák kérését tolmácsolni: akinek személyes tapasztalata, illetve bármilyen információja, esetleg dokumentuma van azokkal az 1956-os menekültekkel kapcsolatban, akiknek egy része Eszéken talált menedéket, keressen meg bennünket.*”

A kiállítás megnyitását követően a levéltár munkatársai bemutatták a vendégeknek az épületet. A földszinti raktárban pedig betekintést kaptak a levéltár egyik részlegének a munkájába.

A tájékoztatóból az is kiderült, hogy az eszéki intézmény több mint 8000 iratfolyóméter forrásanyagával a legjelentősebb horvátországi archívumok közé tartozik.
